

Вшанування захисників Вітчизни

14 жовтня відзначається День захисника України. Це свято нескорених, свідомих громадян, які вболівають за долю нашої країни, день усіх небайдужих, які своєю професійною, викладацькою, науковою діяльністю, сумлінною працею і навчанням, волонтерською роботою забезпечують захист України.

Напередодні цього свята, 12 жовтня, студенти і співробітники університету зібралися на музейній площі біля пам'ятника Ігорю Сікорському та пройшли ходою до Храму Святого Миколи Чудотворця – небесного покровителя Київської політехніки.

Біля Храму відбувся мітинг. Його учасники поклали квіти до

пам'ятника київським політехнікам, які віддали свої життя за волю і незалежність України. У церемонії покладання квітів взяли участь проректори університету, декани низки факультетів, викладачі, співробітники, курсанти ІСЗЗІ та студенти інших факультетів університету.

Також у підрозділах університету – ІСЗЗІ, на факультетах соціології і права, інформатики та обчислювальної техніки – викладачі і студенти КПІ ім. Ігоря Сікорського поклали квіти до меморіальних дошок співробітникам, які загинули на сході України, та героям Майдану.

Інф. "КП"

Зустріч з делегацією Університету Ле Ман

10 жовтня КПІ ім. Ігоря Сікорського відвідала делегація Університету Ле Ман (Французька Республіка) під керівництвом його президента Рашида Ел Гурома. До її складу також входили проректор з міжнародних зв'язків Еліан Елмалех та відповідальний за розвиток міжнародних зв'язків факультету науки та технологій Ніріна Рандріанантоандро.

З гостями зустрілися перший проректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України Юрій

Ольга Огурцова, директор Українсько-Французького центру КПІ ім. Ігоря Сікорського Ольга Дорош, координатор співпраці з закордонними партнерами на ПБФ Володимир Боровицький, координатор співпраці з закордонними партнерами на ХТФ Тетяна Дуда та інші.

КПІ ім. Ігоря Сікорського співпрацює з Університетом Ле Ман достатньо давно. Понад те, вже майже десять років між університетами діє угода щодо програми подвійного

Європейського Союзу "Erasmus+" та внутрішніми французькими програмами. Також обговорювалися можливості залучення до обмінів не лише студентів магістратури, але й тих, хто здобуває ступінь PhD, а також викладачів. І, звісно, дослідників, які могли б спільно реалізовувати інноваційні проекти. За усіма цими питаннями було досягнуто згоди.

Крім того, представники Університету Ле Ман обговорили зі співробітниками приладобудівно-

Учасники зустрічі

Якименко, проректор з навчально-виховної роботи Петро Киричок, керівник відділу міжнародних проектів департаменту міжнародного співробітництва університету Сергій Шукаєв, координатор українсько-французьких проектів універси-

диплома, до якої залучено сім факультетів Київської політехніки. Отож, учасники зустрічі обговорили питання розширення співробітництва. Наголос при цьому було зроблено на організації академічних обмінів за Програмою академічної мобільності

го та хіміко-технологічного факультетів деякі конкретні напрями співпраці, а також оглянули кампус університету та експозиції Державного політехнічного музею при КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Дмитро Стефанович

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

- 1-3 **Міжнародна співпраця**
- 2 **Конференція з історії науки і техніки**
- 4 **Успіх професора Б.Ю. Корніловича**
- Цифрові інновації для науковців**
- 5
- 7 **Заміський маєток КПІ "Затишшя"**
- 8 **Дарунок музею**

Семінар Ради Європи з боротьби з кіберзлочинністю

24–25 вересня КПІ ім. Ігоря Сікорського вітав гостей – учасників семінару з боротьби з кіберзлочинністю та зі співпраці в рамках команд реагування на комп'ютерні інциденти (CERT) й інциденти комп'ютерної безпеки (CSIRT). Захід був організований і підтриманий командою проекту "Cybercrime @ EAP" в Україні.

Проект Cybercrime @ EAP 2018, який впроваджується у життя управлінням Ради Європи "Cybercrime Progae", присвячено публічно-приватному співробітництву у сфері боротьби з кіберзлочинами та електронних доказів. В Україні цей проект значною мірою сприяв розвитку нормативно-правової бази для співробітництва (процесуальне законодавство та проект угоди про співпрацю).

Організатори семінару ставили на меті сприяння поліпшенню державно-приватного співробіт-

ництва з протидії кіберзлочинам та у сфері використання електронних доказів у країнах Східного партнерства. Тож серед учасників були представники Ради Європи, Міністерства закордонних справ, Служби безпеки України, Державної служби спеціаль-

ного зв'язку та захисту інформації України, КПІ ім. Ігоря Сікорського та багатьох інших структур.

Учасники мали змогу обговорити такі теми, як стратегічний підхід до кібербезпеки та кіберзлочинності, питання нормативної бази у сфері кібербезпеки, пи-

тання розвідки на основі відкритих джерел та аналіз загроз, найкращі практики спільних операцій з правоохоронними органами та багато інших тем та питань, що представляли інтерес для присутніх.

Инф. ДМС

Конференція з історії науки і техніки

27–29 вересня 2018 р. в нашому університеті пройшла XVII Всеукраїнська наукова конференція "Актуальні питання історії науки і техніки", яка була присвячена 120-річчю Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", 20-річчю Державного політехнічного музею і 120-річчю від дня народження академіка АН УРСР В.В. Данилевського – відомого українського вченого в галузі історії техніки. У конференції взяли участь близько ста дослідників з Києва, Харкова, Львова, Миколаєва, Дніпра, Шостки, Житомира, Переяслава-Хмельницького, Первомайська, Ніжина, Коростеня.

Пленарне засідання відкрив голова оргкомітету конференції, президент Асоціації працівників музеїв технічного профілю д.т.н., проф. Леонід Гріфен. Учасників конференції привітав проректор з наукової роботи КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України Михайло Ляшенко.

Першою прозвучала доповідь "Київській політехніці – 120", яку зробив зав. відділу історії КПІ ДПМ при КПІ ім. Ігоря Сікорського Віталій Татарчук. Директор ДПМ Наталія Писаревська висвітлила тему "Політехнічний музей в системі освіти та цікавого дозвілля (До 20-річчя створення музею)". Розбудові досліджень з історії науки і техніки в Україні і ролі академіка АН УРСР В.В. Данилевського у цій справі була присвячена доповідь представників

Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України – провідного наукового співробітника д.і.н. Алли Литвинко і наукового співробітника к.і.н. Олександра Луговського. Проблему глобальних і локальних періодизацій історії науки розглянув го-

історії модернізації військової авіаційної техніки в Україні. Зав. кафедри історії, етнології та археології Інституту історії, політології та права Миколаївського національного університету ім. В.О.Сухомлинського д.і.н., проф. Надія Рижева розповіла про те, як миколаївські дослідники багато

один з яких побував у космосі разом з першим космонавтом Юрієм Гагаріном.

Далі учасники конференції працювали у трьох секціях: "Дослідження розвитку науки і освіти", "Розвиток техніки в історичному аспекті", "Внесок у науку і техніку видатних учених та інженерів".

Тематика доповідей була надзвичайно широкою. Були доповіді, присвячені розвитку фізичних уявлень про електрику, історії біохімії, історії політичної економії та ін. Низка доповідей стосувалася історії наукових і навчальних закладів, у тому числі Всеукраїнської академії наук (ВУАН), Київської, Харківської та Львівської політехнік, Ніжинського ремісничого училища. У частині доповідей викладались результати досліджень історії промислових підприємств України – Харківських тракторного і електро-механічного заводів, металургійних комбінатів "Азовсталь" та "Запоріжсталь", Київського заводу верстатів-автоматів та ін. У багатьох доповідях йшлося про історію техніки. Тут можна було почути і про виробництво екскаваторів, і про електричні годинники Києва, і про друкарську машинку "Ятрань", і про конотопський бронепоезд "Гандзя", і про пасажирський флот для малих річок. Були також доповіді, присвячені видатним ученим та інженерам.

Видано збірник матеріалів конференції. З ним можна ознайомитись у НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Инф. "КП"

Михайло Ляшенко вітає учасників конференції

ловний науковий співробітник відділу логіки та методології науки Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України д.філос.н. Володимир Кузнецов. Про десять (!) ректорів Дніпровського національного університету імені Олесь Гончара періоду 1930–1933 рр. розповів професор цього університету д.і.н. Варфоломій Савчук. Зав. кафедри гуманітарних наук Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного д.і.н., проф. Андрій Харук висвітлив маловідоме питання

років шукали в архівах матеріали, що стосуються першого військового судна – фрегата "Св. Николай", яке було споруджено у Миколаєві наприкінці XVIII сторіччя. Віце-президент Українського фізичного товариства д.ф.-м.н., проф. Василь Шендеровський зробив доповідь про історію Товариства українських інженерів Америки. На завершення пленарного засідання Микола Тумаркін поділився з присутніми спогадами про розробку в Києві магнітофонів спеціального призначення,

Зустріч з керівниками Китайського університету океанології

28 вересня КПІ ім. Ігоря Сікорського відвідала делегація Китайського університету океанології (м. Ціндао, КНР) на чолі з президентом цього навчального закладу Ю Джайганом.

Китайський університет океанології розташовано в місті Ціндао, у східній частині провінції Шаньдун. Це портове місто є одним із найважливіших економічних центрів Китайської Народної Республіки. Університет входить до числа провідних китайських вишів. Він має чудову матеріально-технічну базу – навчальні й науково-навчальні лабораторії, сучасну бібліотеку й навіть чотири власні дослідницько-навчальні судна тощо. Втім, підготовка, яку отримують тут студенти, виходить за межі лише океанології та морської справи. В університеті нині відкрито 20 коледжів і шкіл, у тому числі й з інформаційних, хімічних, харчових технологій, матеріалознавства, математичних наук, менеджменту, економіки тощо. А навчаються в ньому понад 28 тисяч студентів, у тому числі більше тисячі студентів-іноземців.

З гостями зустрілися проректор з міжнародних зв'язків КПІ ім. Ігоря Сікорського

член-кореспондент НАН України Сергій Сидоренко, начальник відділу зовнішньоекономічної діяльності департаменту міжнародного співробітництва Андрій Шишолін та інші.

Учасники зустрічі провели презентації своїх університетів і обговорили питання налагод-

ження співпраці та її можливі напрями, зокрема у сферах комп'ютерних наук, інженерії, нових матеріалів, біотехнологій та інших.

Насамкінець гості оглянули кампус університету й пам'ятник Конфуцію на площі Знать.

Інф. "КПІ"

Візит делегації Польського космічного агентства

З презентацією виступає Сергій Пуха

Представники департаменту науки та інновацій КПІ ім. Ігоря Сікорського й дослідники, які працюють над реалізацією Космічної програми університету, зустрілися 10 жовтня з представниками Польського космічного агентства.

Делегацію гостей очолював президент Польського космічного агентства Гжегож Брона, а до її складу входили директор департаменту оборонних проектів агентства Борек Рафал, в.о. директора департаменту стратегії і міжнародного співробітництва Юстина Соколовська, керівник сектору департаменту оборонних проектів агентства Павел Ходосевич, президент компанії Fibrain Sp.z o.o. Ян Каліш, керівник комерційного відділу Інституту електронних технологій матеріалу Гжегож Гавлік, директор Центру космічних технологій Інституту авіації Лешек Льорох, професори По-

знанського університету технологій (ПУТ) Кшиштоф Веселовські і Рафал Кренц та інші. Делегацію супроводжували перший секретар Посольства України в Республіці Польща Олег Казанішев і головний спеціаліст відділу супроводження міжнародних проектів Управління міжнародних зв'язків Державного космічного агентства України Галина Цимбал.

Від КПІ ім. Ігоря Сікорського участь у зустрічі з представниками польської космічної галузі взяли заступник проректора з наукової роботи Юрій Сидоренко, заступник проректора з наукової роботи Ігор Литвинов, завідувач лабораторії наносупутників Борис Рассамкін, головний інженер Особливого конструкторського бюро "Шторм" Сергій Пуха, керівник відділу міжнародних проектів департаменту міжнародного співробітництва університету Сергій Шукаєв та інші.

Член команди розробників наносупутників КПІ Євген Коваленко розповів гостям про роботу над цими космічними апаратами та про особливості тих із них, які вже перебувають на навколоземній орбіті, й тих, які ще проектується і будуються. Зокрема, мова йшла і про наносупутник "PolyITAN-3-PUT", який створюється у співпраці з Познанським університетом технологій (про це, до речі, свідчить і аббревіатура від назви польського університету в назві нового наносупутника). Цей апарат розробляється для дистанційного зондування Землі. Про напрацювання і пропозиції щодо його систем і етапів проектування розповіли представники ПУТ Кшиштоф Веселовські і Рафал Кренц. Велике зацікавлення викликала презентація розробленої в КПІ ім. Ігоря Сікорського концепції створення угруповання мікросупутників для дистанційного зондування Землі, з якою виступив Сергій Пуха. Це угруповання має складатися з шести апаратів, себто супутників масою до ста кілограмів, які можуть нести значно більше корисного навантаження, ніж наносупутники (нагадаємо, маса наносупутників не може перевищувати 10 кг). Мікросупутники, над якими нині працюють київські політехніки, матимуть декілька серйозних відмінностей від існуючих апаратів, отож зможуть виконувати ширше коло завдань, особливо працюючи у складі угруповання. Учасники зустрічі обговорили деякі суто технічні питання створеної університетської космічної техніки й можливості розширення співпраці.

Насамкінець Гжегож Брона від імені членів делегації подякував за змістовну бесіду і пообіцяв сприяти реалізації спільного космічного проекту КПІ ім. Ігоря Сікорського та ПУТ, а також висловив упевненість у тому, що розвиток кооперації між космічними галузями Польщі та України може стати одним із головних напрямів співпраці наших країн.

Дмитро Стефанович

Збереження чистоти наших річок – першочергове завдання вчених-екологів

Проф. Б. Ю. Корнілович з магистрантками А. Бондаревою і О. Хоруженко у лабораторії

Одна з найболючіших проблем, що стоїть наразі перед людством і є важливою складовою сталого розвитку суспільства, – це захист навколишнього середовища. Вивчення реального стану наших великих і малих річок, озер та підземних вод, встановлення факторів, що обумовлюють їх забруднення та розробка заходів, які скеровані на збереження їх чистоти, – це першочергове завдання для українських учених-екологів.

Указом Президента України від 21 травня 2018 року Державна премія України в галузі науки і техніки за 2017 рік присуджена завідувачеві кафедри хімічної технології кераміки і скла хіміко-технологічного факультету нашого університету члену-кореспонденту НАН України Б. Ю. Корніловичу за участь у циклі робіт "Оцінка, прогнозування та оптимізація стану водних екосистем України".

Поширення забруднень у водних екосистемах визначається хімічними реакціями між розчиненими у воді токсикантами та донними осадами, найбільш активною складовою яких є глинисті

мінерали. Вивчення фізико-хімічних властивостей глин України розпочав на кафедрі хімічної технології кераміки і скла з початку її заснування в 1921 році майбутній академік АН УРСР і лауреат Державної премії СРСР Б. С. Лисін. Ці дослідження продовжуються і розвиваються наразі з використанням сучасних високоточних методів та в тісній співпраці з провідними закордонними вченими-хіміками, що працюють у сфері захисту водного басейну від забруднень.

У роботах кафедри за останні роки розвинуто теоретичні засади процесів міграції важких металів і радіонуклідів у водних екосистемах з використанням фізико-хімічного аналізу сорбційних та окисно-відновних процесів у цих системах. Сформульовано основні закономірності взаємодії елементів-забруднювачів, насамперед урану, з поверхнею мінеральних та органічних компонентів осадів і ґрунтів – глинистих мінералів і гумінових речовин. Виявлено роль сполук комплексоутворювачів техногенного та природного походження в цих процесах.

На основі одержаних результатів були розроблені рекомендації щодо стабілізації стану водних джерел у проблемних індустріальних регіонах України. Надано наукове обґрунтування природоохоронних технологій у місцях видобутку і переробки уранової сировини з урахуванням встановлених основних закономірностей і механізмів міграції токсикантів у поверхневих та підземних водах, а також у ґрунтах, беручи до уваги дію всього комплексу природних факторів. Під керівництвом Б. Ю. Корніловича у 2008–2013 рр. були успішно виконані спільні з Агентством з охорони навколишнього середовища США та за підтримки Українського науково-технічного центру

проекти "Регіональна оцінка забруднення металами, пов'язаного з гірничо-видобувною промисловістю; ризиків і інноваційних технологій в Україні і Грузії" та "Розробка інноваційної екологічної технології відновлення забруднених вод в Україні".

Польові дослідження під час українсько-американської екологічної експедиції

У дослідженнях з вивчення реакційної здатності різних глин України також беруть активну участь аспіранти і студенти кафедри. За роботи за цією тематикою за останні п'ять років одержали премії у Всеукраїнському конкурсі з хімічної технології студенти А. Дорошенко, В. Прус і М. Голембіовська.

Л. М. Спасонова, доцент кафедри ХТКС

Нелінійна тематика на ФМФ і шляхи її реалізації

Відмітна особливість фізико-математичного факультету КПІ ім. Ігоря Сікорського полягає в тому, що він як в освітній діяльності, так і в наукових дослідженнях концентрується на пріоритетних напрямках розвитку науки.

Останнім часом профілюючою на ФМФ стає нелінійна тематика. На сьогодні ця проблематика є однією з найбільш актуальних у науковому світі. Провідні університети світу вже давно мають або активно працюють над створенням наукових підрозділів, які долучаються до нелінійної тематики. Не стоїть осторонь і ФМФ. З початку минулого навчального року нову спеціалізацію відкрито на кафедрі математичної фізики. Формування нового наукового напрямку кафедри пов'язано саме з нелінійними проблемами математичної фізики та природознавства.

І це абсолютно слушно, оскільки протягом останніх десятиліть виникло розуміння, що припущення про лінійність будь-якої складної (нелінійної) моделі призводить до втрати важливих якісних характеристик досліджуваного явища. У разі нелінійних явищ певна система як ціле не є простою сукупністю його частин, оскільки кожна з цих частин взаємодіє з іншими за своїми нелінійними законами. Це і забезпечує існування та унікальні властивості нелінійних систем.

Розуміння цього факту стало переламним моментом в історії сучасної науки і привело до зміни наших уявлень про внутрішню організацію наукових знань. Зараз теорія нелінійних еволюційних процесів та систем виокремилася в нову галузь математичної фізики – не-

лінійну математичну фізику, яка бурхливо розвивається.

Нелінійні задачі потребують складного математичного апарату і глибокого розуміння фізики досліджуваного процесу. Тому однією з проблем, яка постала перед кафедрою МФ у рамках реалізації нової концепції кафедри, є міждисциплінарна взаємодія. Насамперед – з кафедрами фізики. Реалізація заявлених зав-

дань кафедри МФ, пов'язаних з новою спеціалізацією, потребує підготовки нових наукових кадрів з числа аспірантів і магистрантів. І це як ніхто інший розуміє один із засновників нового наукового напрямку кафедри МФ проф. В. С. Герасимчук. Саме тому за погодженням із завідувачем кафедри загальної фізики та фізики твердого тіла проф. В. Й. Котовським двоє магистрантів-фізиків проходять наукову практику та пишуть магістерські дисертації під керівництвом проф. В. С. Герасимчука.

На престижній 6th International Conference "Nanotechnology and Nanomaterials" (NANO-2018), що проходила наприкінці серпня в Києві, наукова група проф. В. С. Герасимчука представила доповідь з нелінійної фізики, серед авторів якої магистрант-математик А. Грицай і магистрант-фізик О. Конотопчик. А нещодавно проф. В. С. Герасимчук разом зі своїми магистрантами-фізиками О. Конотопчик і І. Лободою вибороли грант і взяли участь у 8th International Conference on Nanomaterials: Applications & Properties (NAP – 2018), яка проходила в Затоці. Суттєво, що за умовами гранту поїздка на конференцію й участь у ній для всієї наукової групи були безкоштовними, тобто фінансувалися міжнародними спонсорами конференції.

Безумовно, участь студентів ФМФ у таких престижних міжнародних заходах не тільки корисна для них, але й є прекрасним стимулом для подальшої наукової роботи. Залишається побажати їм та їх науковому керівникові успіхів на цьому терені.

В. В. Ванін, декан ФМФ

Магістранти-фізики І. Лобода і О. Конотопчик біля стенду конференції

Цифрові інновації для наукових досліджень

26 вересня в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І.Денисенка КПІ ім. Ігоря Сікорського відбувся Між-

Рейчел Ламмі

народний науково-практичний семінар "Цифрові інновації для наукових досліджень", організаторами якого виступили НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавнича служба УРАН та компанія Clarivate Analytics. У заході взяли участь близько 100 учасників – представники наукових установ, редакційних колегій наукових журналів, керівники університетських бібліотек та видавництва, а також охочі дослідники та бібліотекарі.

З вітальним словом до присутніх звернулася директор НТБ Оксана Бруй, яка наголосила на важливості гармонізації наукових ініціатив України з міжнародним дослідницьким та інноваційним простором.

"Ми працюємо для того, щоб зробити наукову комунікацію кращою", – сказала Рейчел Ламмі, директор департаменту інформаційного розвитку Реєстраційної агенції Crossref (Велика Британія, Лондон), сформулювавши водночас простий, зрозумілий і місткий лейтмотив не лише семінару, а й кожного дня дослідників, видавців, бібліотекарів – усіх, хто причетний до становлення та розвитку нової моделі наукової ко-

мунікації в межах установи, міста, країни, світу задля відкритої науки та прискорення інноваційного розвитку. Понад десять років триває співпраця українських видавництв з Реєстраційною агенцією Crossref, яка надає сервіси, пов'язані з реєстрацією та функціонуванням цифрових ідентифікаторів DOI на статті, а також програмою Cited-by Linking, що дозволяє з'ясувати інформацію щодо цитування публікацій видання. Впродовж тривалої співпраці

представник агенції вперше за-

вітала до України.

Рейчел Ламмі у своєму виступі "Сервіси Crossref для видавництва та інших організацій" детальніше зупинилася на вже згаданому сервісі Cited-by Linking, ініціативі CrossRef Similarity Check на допомогу запобіганню науковому і професійному плагіату, сервісі Funding Data для повідомлення про фінансування опублікованих наукових досліджень. Доповідач також акцентувала увагу на нових розробках

Ірина Тихонкова

агенції, зокрема сервісі Event Data для відстеження веб-активності, пов'язаної з окремими дослідженнями, що дозволить оцінювати поширення і впливовість елементів наукового контенту.

Жваве обговорення під час семінару викликала доповідь "Чому і як ми повинні підтримати Open Ukrainian Citation Index?" Сергія Назаровця, кандидата наук з соціальних комунікацій, заступника директора з наукової роботи Державної науково-технічної бібліотеки України, який наголосив на практичній користі від надання Crossref пристатейної бібліографії для того, аби відкривати свої метадані для всіх, оскільки це допоможе дізнатися, де в Україні і у світі є потреба в інформації від конкретного видавця.

Не залишилася поза увагою і актуальна нині тема публікаційної активності, яка є одним із важливих показників наукової діяльності установи. Ірина Тихонкова, кандидат біологічних наук, фахівець з інформаційно-аналітичних ресурсів та навчання компанії Clarivate Analytics під час доповіді "Публікаційна стратегія установи: створення, оптимізація, оцінка результатів" поділилася інформацією, чому установи за однакових фінансових можливостей мають абсолютно різні результати, як можна

Сергій Назаровець

підвищити рівень публікацій дослідників, за яких умов організації варто мати власне видання.

Окрема увага під час роботи семінару була зосереджена на засобах підвищення впливовості та якості наукових видань за допомогою відкритого доступу – цю тему розкрили Кшиштоф Шиманський, менеджер компанії Elsevier (Польща) та Денис Солов'яненко, кандидат історичних наук, директор ТОВ "Видавнича служба УРАН".

Усі охочі, хто не мав змоги відвідати семінар, можуть подивитися доповідь Рейчел Ламмі на youtube-каналі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://www.youtube.com/watch?v=WOIuQ0qFyzA>.

*Євгенія Кулик,
зав. відділу інформаційної підтримки освіти та досліджень
НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського,
канд. наук із соціальних комунікацій*

На спільному українсько-німецькому факультеті

Співпраця України та Федеративної Республіки Німеччина постійно поглиблюється, зокрема збільшується кількість спільних проектів в освітній та науковій сфері. В КПІ ім. Ігоря Сікорського 2 жовтня 2018 року, за участю заступниці посла ФРН з питань освіти та науки пані Андреа Штор, відбулося урочисте вручення сертифікатів студентам 4-го та 5-го курсів Спільного українсько-німецького факультету машинобудування (СУНФМ) про проходження навчання з програмування

Учасники церемонії вручення сертифікатів

контролерів Siemens, що ознаменувало закінчення чергового проекту співпраці. Також нашому університету було передано промисловий логічний контролер Siemens Simatic S7-1200 і сенсорну панель оператора Siemens TouchPanel KT400. Цей проект було організовано спільними зусиллями разом з представниками Посольства ФРН та співробітниками Німецької служби академічних обмінів (DAAD), а саме лекторки цієї служби пані Ані Ланге, в рамках українсько-німецького року мов.

У церемонії вручення сертифікатів взяли участь декан СУНФМ О.В.Левченко та дирек-

тор MMI проф. М.І.Бобир, а також заступник директора представництва німецької компанії Festo в Україні пані Надія Булаєнко, яка відзначила важливість використання сучасної техніки та технологій у навчальному процесі під час підготовки технічних фахівців. Саме на території та дидактичному обладнанні цієї компанії проходило двотижневе навчання в червні та липні 2018 року. СУНФМ є структурним підрозділом MMI та проводить набір студентів трьох факультетів: MMI, ІФФ та ЗФ.

Слід зазначити, що отримані студентами сертифікати – міжнародного зразка та визна-

ються не лише в Україні, а й в усьому світі, що значно покращує шанси майбутніх випускників СУНФМ на більш високооплачуване працевлаштування.

Передане на СУНФМ сучасне обладнання буде застосоване в курсі "Мехатроніка" для студентів 3-го курсу, і викладатись цей курс буде німецькою мовою. Загалом для організації та проведення технічних семінарів та придбання сучасних засобів автоматизації для СУНФМ Посольством ФРН було витрачено більше 150 тис. грн.

О.В.Левченко, декан СУНФМ

Права, свободи і безпека в інформаційній сфері

Науково-практична конференція "Права, свободи і безпека людини в інформаційній сфері", організована спільно з НДІ інформатики і права, пройшла в КПІ ім. Ігоря Сікорського в травні. Модераторами заходу виступили декан ФСП Анатолій Мельниченко і перший заступник директора Інституту інформатики і права Національної академії правових наук України Олександр Довгань, доповідь якого і задала напрям дискурсу конференції.

Для кожної держави вкрай важливим є оголошення/оприлюднення прав і свобод громадян у роботі зі змістовною інформацією, яка стала невід'ємною частиною розвитку, забезпечуючи науково-освітню, інженерно-технічну, фінансово-економічну та ін. діяльність. Актуальність обговорюваної теми обумовлена тим, що більшість законодавчих актів інформаційно-комунікаційної сфери України успадковані від СРСР або скопійовані із західних зразків. Нині триває розбудова національних структур, що забезпечують захист інформації від витоку технічними каналами. Його здійснюють у департаменті

кібербезпеки СБУ, кіберполіції МВС, Держспецзв'язку. Ці структури постійно стикаються з безліччю проблем, які потребують коригування існуючих адміністративно-правових норм поведінки з інформацією і засобами комунікації.

Сьогодні, зокрема, особливої актуальності набуло питання "кібернетичної безпеки", що виникло в результаті функціонування комп'ютеризованих засобів зв'язку і пов'язаних з ними комп'ютерних технологій, реєстрації, збереження і поширення інформації в комп'ютерних мережах. Захистом інформації в Україні опікується Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації. Та катастрофічно не вистачає фахівців для інформаційно-комунікаційної, аналітичної, інформаційно-пропагандистської та управлінської роботи. Рівень аналітичної роботи є найбільш критичним.

Недавно введений у дію Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України" визначив основні правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих

інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України в кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики, зокрема у сфері кібербезпеки. Недосконалість наших уявлень про інформацію в площині нормативно-правових відносин з появою новітніх засобів обробки інформації і комунікації генерують нові загрози щодо стійкості держави до викликів розвитку в сучасних умовах. Вирішення проблем правового і фізичного захисту комп'ютерної інформації стало на сьогодні глобальним і надзвичайно складним завданням для державного управління. Цифрові методи обробки і зберігання інформації почали вимагати формування більш диференційованих регулятивних механізмів і норм права починаючи від самоцензури і аж до побудови складних інтелектуальних моделей етичності передачі того чи іншого повідомлення.

Інформаційне суспільство, до якого ми прагнемо, на відміну від індустріального, більш вразливе до правових оцінок і дій щодо класифікацій і грошової оцінки інформації як ресурсу свого роз-

витку і, таким чином, вимагає широкого залучення інженерно-технічних фахівців для вирішення широкого кола політико-правових проблем побудови адекватних систем роботи з інформацією в технологічних реаліях сучасного світу.

Науково-практична конференція "Права, свободи і безпека людини в інформаційній сфері" переконливо продемонструвала, що вивчення науково-технологічних проблем розвитку і розбудови засад інформаційно-комунікаційного права має бути більш обґрунтованим, так би мовити, технічно, і це стає турботою інженерно-технічної діяльності. Таким чином, університети стають більш відповідальними за організацію цікавого науково-освітнього завдання, що актуалізує вивчення потреб інженерно-технічної освіти і діяльності інженерного корпусу країни, орієнтуючись на інноваційну діяльність. На прикладі провідних країн ми маємо усвідомити й відчути особисту відповідальність кожного – і влади, і громадянина, і суспільства – за прийняття рішень.

О.В. Сосін, д.пол.н., професор

Оновлення зали історії КПІ ім. Ігоря Сікорського в НТБ

Протягом ювілейного для університету року Науково-технічна бібліотека імені Г.І.Денисенка проводила низку заходів для відзначення цієї важливої дати: історичні лекції, книжкові виставки, публікації та виступи в пресі і на радіо. Однією з

важливих ініціатив став проект "Збережи історію КПІ" для формування і поповнення нової бібліотечної колекції "Соціальне життя КПІ ім. Ігоря Сікорського".

Але найголовнішим стало переформування великої книжкової колекції, присвяченої історії Київської політехніки. Вся колекція представлена в електронному каталозі бібліотеки під назвою "Історія КПІ ім. Ігоря Сікорського" і всередині поділена на окремі розділи: "Персоналії" (біографії, спомини, мемуари про видатних викладачів і студентів університету), "Документи" (положення про інститут, його статут, особовий склад та списки студентів, звіти про діяльність закладу), "Опрацювання" (дослідницькі роботи про історію факультетів, кафедр, підрозділів інституту, про його культурне життя), "Роботи викладачів" (праці вчених – з 1898 р. до сьогоднішнього дня), "Історія техніки, науки і вищої освіти" (наукові дослідження, довідники, енциклопедії, історичні нариси тощо) та інші.

Усе глибше вивчаючи історичні документи і матеріали, працівники відділу рідкісних і цінних документів (до якого входить зала історії КПІ) вирішили відтворити фрагмент професорського кабінету (на фото). Для цього відремонтували і перефарбували меблі (дякуємо нашій колезі Надії Беліковій за унікальну творчу дизайнерську роботу), принесли з дому різні старовинні предмети (цим займалася вся бібліотека), ретельно розпланували розташування меморіальної зони серед книжкового фонду. І тепер ми маємо чудову територію для ілюстрації різних історичних епізодів з історії університету та ефектну локацію для фото- і відеозйомок.

"Прем'єрний показ" оновленої зали відбувся 28 вересня під час проведення авторських екскурсій бібліотекою, які були підготовлені до Всеукраїнського дня бібліотек.

Усі традиційні екскурсії бібліотекою тепер обов'язково включають відвідини "професорського кабінету", і кожен охочий зможе там побувати.

*Марина Мірошниченко,
зав. відділу рідкісних і цінних документів НТБ ім. Г.І. Денисенка*

Кінопоказ у КПІ

Уже втретє в рамках проекту "Петровская слобода cinema weekend" на території КПІ ім. Ігоря Сікорського відбувся безкоштовний кінопоказ.

Біля корпусу №4 всі охочі мали можливість переглянути фільм "Агент Джоні Інгліш", безкоштовно випити кави та поспілкуватися з музикантами групи ТНМК.

Приємно, що наш університет є платформою для реалізації подібних ініціатив – з нетерпінням очікуємо наступних.

Инф. профкому студентів

ДО 120-РІЧЧЯ КПІ

Заміський маєток КПІ "Затишшя"

Університетська бібліотека має у своїх фондах унікальне "Собраніє фотографічних снимків Київського Політехнічного Інститута Імператора Александра II, снятихъ для альбома, поднесеннаго бывшему Директору В. Л. Кирпичеву въ 1902 г.". Альбом містить чудові фотографії першого періоду існування навчального закладу (вони, до речі, представлені також на сайтах університету і Державного політехнічного музею). Серед великої кількості світлин привертають увагу зображення будівель маєтку "Затишшя", але відомостей про цей інститутський підрозділ залишилося небагато.

Постає питання: якими були передумови появи цього інститутського господарства і яке значення воно відіграло в навчальному процесі?

З архівних джерел стало відомо, що маєток "Затишшя" разом з рештою свого рухомого і нерухомого майна заповів Київському політехнічному інституту "на предмет призначення стипендії студентам інституту, уродженцям Чернігівської губернії, переважно Козелецького повіту" дворянин Євген Петрович Носенко-Белецький. Ще однією умовою було призначення ди-

17 лютого 1901 року на засіданні Ради КПІ було ухвалено рішення: "...порівнюючи два вирішені питання – організацію навчального практичного господарства поблизу Вінниці та організацію його на хуторі "Затишшя", Рада зупинилася на останньому, беручи до уваги близькість до Києва, меншу вартість організації, бо відразу скорочується витрата 120 000 р. на купівлю землі". При цьому враховувалася поточна ситуація в країні: у Державному казначействі потрібних коштів не було, а "внаслідок ускладнень на Далекому Сході, інститут, подібно іншим установам, отримував від вищого начальства вказівки про можливе скорочення витрат".

7 квітня 1901 року на засіданні Ради КПІ було затверджено розрахунок витрат на маєток "Затишшя" за проектом професора П. Р. Сльозкіна, "так само визнаний був і період практичних занять студентів у 4 місяці". А 28 квітня 1901 року на засіданні сільськогосподарського відділення тимчасове завідування маєтком доручили професору П. Р. Сльозкіну.

Професор КПІ
П. Р. Сльозкін

конувача обов'язків екстраординарного професора по кафедрі землеробства, титулярного радника Олександра Васильовича Ключарова.

У 1902 році за проектами архітектора інституту Всеволода Адольфовича Обремського було споруджено дерев'яні будівлі маєтку на кам'яних фундаментах.

4 червня 1902 року професор П. Р. Сльозкін доповів "про необхідність улаштування більш глибокого колодязя, тому що виритий простий не дає достатньої води для покриття потреб і особливо на випадок небезпеки від вогню". Були проведені переговори з гірським інженером Йосипом Ромуальдовичем Кобецьким, який безкоштовно запропонував свої бурові інструменти і нагляд за обладнанням. Невдовзі в маєтку "Затишшя" було споруджено "артезіанський колодязь" глибиною 30 сажень.

Казенний хутір "Затишшя" увійшов до складу кафедри землеробства КПІ. Поступово на київських ярмарках проводилася закупівля для нього робочих коней і молочного стада. Там розвивалося й свинарство. Частина тварин надійшла з київського дослідного поля і скотного двору, розташованих на території садиби інституту в Києві.

Маєток використовувався для проведення практики і практичних занять студентів сільськогосподарського відділення, частина земель здавалася в оренду.

Постановою сільськогосподарського відділення КПІ від 28 лютого 1906 року казенний маєток "Затишшя" було визнано "господарським підприємством комерційного типу, з метою визначення можливості його самостійного існування без сторонніх доплат". Головною статтею доходу господарства став продаж польових продуктів, відгодованих телят і племінних поросят. Прибутковість від рільництва коливалася залежно від урожаїв і цін.

За результатами чотирирічних спостережень було зроблено висновок, що господарство поки що не може підтримувати життя великої садиби цілий рік, оскільки, окрім усього іншого, вимагає дорогого опалення та багатьох дрібних витрат. У своєму звіті завідувач маєтку професор П. Р. Сльозкін зазначав, що "все це стане можливим, коли врожаї підвищаться хоча б на 50% порівняно з сьогоднішнім, що зовсім не представляє нічого неймовірного". Сам же маєток "має всі необхідні елементи для того, щоби бути прибутковим комерційним господарством. Правильне поєднання витрат з потребами, утримання від спроб піднімати доходи екстремними засобами і ретельний облік усього господарського життя – такими є умови, за яких його прибутковість проявиться, посилиться і стане міцною".

Користувався інститут цим сільським господарством недовго. У 1917 році маєток "Затишшя" перейшов до селян, а 1 вересня 1922 року з агрономічного факультету (колишнього сільськогосподарського відділення КПІ) було утворено окремий "Сільськогосподарський Інститут" (нині – Національний університет біоресурсів і природокористування).

У 1924 році на місці інститутської зразкової економії з фермою було утворено село Затишшя. Тепер його територія складає 37,7 га, а населення – ... усього 61 людину.

Ігор Андрєєв,
доцент кафедри МАХНВ ІХФ

Маєток "Затишшя". Будинок завідувача маєтку. 1902 рік

ректора КПІ, таємного радника Віктора Львовича Кирпичова духівником. У свою чергу, "ГОСУДАР ІМПЕРАТОР... в 23 день квітня цього [1900 – Авт.] року, ВИСОЧАЙШЕ зволив на прийняття Київським Політехнічним Інститутом ІМПЕРАТОРА ОЛЕКСАНДРА II, залишеного по думці дворянином Носенко-Белецьким майна до ста тисяч карбованців, для заснування в названому Інституті стипендії". [Держархів м. Києва, ф. 18, оп. 1, спр. 156]. За уточненими документальними даними нерухоме майно, яке перейшло до КПІ, складалося з трьох ділянок землі на території дачі у містечку Кобижча Козелецького повіту загальною площею 332 $\frac{3}{4}$ десятини з будівлями, що за страховою оцінкою коштувало близько 90000 рублів; а також з 13 000 рублів капіталу. [Зав'язання в пользу Київського політехнічного інституту // Київлянин. – 1900. – 30 апр. (№ 119). – С. 3].

У той час інститут шукав додаткові ділянки землі для влаштування дослідної ферми і організації практичних занять студентів сільськогосподарського відділення. У 1900 році надійшла пропозиція Вінницької міської управи про продаж інституту 600 десятин міської землі біля міста Вінниці за 120 000 рублів для облаштування маєтку. Водночас деякі вінницькі землевласники порушили те саме питання самостійно в Міністерстві фінансів.

2 червня 1901 року інститут отримав звістку про "ВИСОЧАЙШЕ звання на відпустку суми, яка була направлена на маєток, а також про відпустку 3000 р. щорічно на стипендії імені Белецького-Носенка".

Для облаштування маєтку було створено Особливу будівельну Комісію у складі Правлін-

Маєток "Затишшя". Гуртожиток для студентів. 1902 рік

ня Інституту і трьох професорів інституту: екстраординарного професора по кафедрі землеробства, колезького радника Петра Родіоновича Сльозкіна, ординарного професора по кафедрі зоотехнії, магістра ветеринарних наук, статського радника Сергія Олексійовича Іванова і ви-

Унікальні подарунки

28 вересня 2018 року в Державному політехнічному музеї відбулася урочиста подія – передача музею моделей гелікоптерів видатного авіаконструктора Ігоря Сікорського.

К. Найтінгел вручає модель гелікоптера М. Ільченку

В урочистій церемонії взяли участь проректор університету з наукової роботи КПІ ім. Ігоря Сікорського Михайло Ільченко, директор музею Наталія Писаревська, президент інвестиційної компанії, громадянин США Крістофер Найтінгел, художник Світлана Севостьянчик, її рідні та близькі, ветерани космодрому Байконур. У вступному слові завідувач Відділу історії авіації і космонавтики Олександр Болтенко розповів про суть урочистої події, представив учасників. Потім Світлана Севостьянчик розповіла про історію появи в Києві цих унікальних моделей гелікоптерів, про Крістофера Найтінгела, а також про свою роботу художника.

Крістофер Найтінгел розповів про свого батька – Джефрі Найтінгела, який був у дружніх стосунках з Ігорем Сікорським. Працюючи віце-президентом у рекламній агенції, батько представляв інтереси фірми Сікорського в засобах масової інформації. Ігор Сікорський неодноразово був

у родині Найтінгела, його дуже любили діти і, за спогадами, він брав на коліна Крістофера, розповідаючи йому різні історії. Ігор Сікорський на знак вдячності за плідну співпрацю подарував батьку унікальну модель гелікоптера VS-300, яка спеціально була виготовлена для Джефрі Найтінгела. Це модель першого гелікоптера, який започаткував їх масове виробництво. Ще одна модель S-7 – гелікоптера, призначеного для десантних операцій, була подарована Крістоферу родинною Сікорського. Всі роки ці моделі зберігалися в родині як реліквія і пам'ять про Ігоря Сікорського. Але пізніше, завдяки дружбі Світлани Севостьянчик і Крістофера Найтінгела, а також ветерану космодрому Байконур Анатолію Юкіну, Крістофер погодився передати ці моделі в Політехнічний музей, де було відкрито експозицію, присвячену Ігорю Сікорському. Також

Модель гелікоптера VS-300

Світлана Севостьянчик подарувала музею дві свої картини на космічну тему. Михайло Ільченко розповів про студентські роки Ігоря Сікорського, його літак "Ілля Муромець" та його діяльність в США. Наталія Писаревська висловила глибоку подяку за унікальні подарунки.

Потім гості ознайомилися з експозицією Відділу історії авіації та космонавтики, були приємно вражені багатогранною історією Київської політехніки і, зокрема, експозицією Ігоря Сікорського.

Гостям подарували унікальну книгу, в якій розповідається про жінок-космонавтів світу (автор Лідія Щербанюк) та книги зі спогадами ветеранів Байконуру – безпосередніх учасників запуску пілотованих космічних кораблів, міжнародних станцій "Луна", "Венера", "Марс". На згадку гості сфотографувалися біля пам'ятника Ігорю Сікорському.

Олександр Болтенко, завідувач Відділу історії авіації і космонавтики ім. Ігоря Сікорського ДІПМ

Учасники урочистої події

Пам'яті Юрія Никоновича Москаленка

Навесні 2018 р. пішов із життя Юрій Никонович Москаленко – вчений-металознавець, педагог.

Народився Юрій Никонович 31 жовтня 1941 року. Вся наукова, педагогічна та організаційна робота Ю.Н. Москаленка була пов'язана з інженерно-фізичним факультетом Київської політехніки. Після закінчення в 1963 році Київського політехнічного інституту працював там же на посаді асистента, а з 1970 р., після захисту кандидатської дисертації, на посаді доцента кафедри металознавства, обладнання та

технології термічної обробки металів. У 70-х роках минулого сторіччя впродовж п'яти років готував спеціалістів-металознавців в Університеті Алжиру.

Юрій Никонович завжди користувався величезною повагою та визнанням колег, був одним з найулюбленіших викладачів, безперечним авторитетом у студентів, аспірантів та наукової спільноти.

Успішно поєднував викладацьку діяльність з науковою, є співавтором більш ніж 100 публікацій у фахових виданнях, 2-х підручників для спеціальності "Металознавство": "Металознавство та обробка металів (у запитаннях та відповідях)" (2000 р.), "Металознавство" (2001 р.).

Велику увагу Юрій Никонович приділяв громадській роботі: заступник декана з навчально-виховної роботи (1982–1987 рр.),

редактор, шеф-редактор, кореспондент газети "Київський політехнік" (1988–2008 рр.).

Нагороджений знаком "Відмінник освіти України", почесною відзнакою за вагомий внесок у розвиток університету, зміцнення його державного та міжнародного авторитету, виховання висококваліфікованих фахівців, двома медалями та численними грамотами за плідну працю.

Світла пам'ять про вченого, прекрасного педагога і чудову людину назавжди збережеться у пам'яті його колег і учнів.

«КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
<http://www.kpi.ua/kp>

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@kpi.ua
гол. ред. 204-85-95; ред. 204-99-29

Головний редактор
В.В. ЯНКОВИЙ

Провідні редактори
В.М. ІГНАТОВИЧ
Н.Є. ЛІБЕРТ

Додрукарська підготовка матеріалів
О.В. НЕСТЕРЕНКО

Начальник відділу зв'язків зі ЗМІ
Д.Л. СТЕФАНОВИЧ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.Й. БАКУН
Л.М. КОТОВСЬКА
Коректор
О.А. КІЛІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня КПІ ім. Ігоря Сікорського, видавництво «Політехніка», м. Київ, вул. Політехнічна, 14, корп. 15
Тираж 500

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.